

Större vattensalamander

Triturus cristatus

Den större vattensalamandern är ett groddjur med svans som påminner om en liten drake. I Blekinge finns arten spritt över hela länet, men många av artens livsmiljöer har förstörts genom bland annat granplantering, exploatering, igenväxning och övergödning.

Foto: Ekoll/AB

Beskrivning

Den större vattensalamandern är ett groddjur med svans, och alltså inte en ödla som den ibland felaktigt kallas. Den kan bli mellan 11 och 17 cm lång. Huden på ryggen och sidorna är mörkt brun eller svart och täckt av små vårtor. Magen är klargul till orange med svarta fläckar. Under lekperioden har hanen en tandad ryggkam som löper från nacken till ryggens slut, och längs svansens över- och undersida har den en mindre kam. Honorna saknar den stora ryggkammen.

Större vattensalamander kan förväxlas med mindre vattensalamander, som är mer vanligt förekommande. Huden hos den mindre vattensalamandern är slät och den blir sällan över 11 cm lång, och den saknar också den stora ryggkammen.

Utbredning

I Sverige förekommer större vattensalamander i Göta- och Svealand, och den finns också sparsamt i södra Norrland. I Blekinge finns arten spritt över hela länet, och man känner till drygt 110 vatten i länet där arten har hittats.

Vad är Åtgärdsprogram för hotade arter?

Nära 2000 arter, cirka fem procent av Sveriges djur, växter och svampar är så hotade att de riskerar att dö ut. Huvudorsaken till att dessa arter är hotade är att deras livsmiljöer försvunnit, främst på grund av ändrad markanvändning. Vissa marker nyttjas idag hårdare än förr, andra nyttjas inte alls och växer igen.

Naturvårdsverket och Länsstyrelserna gör därför en satsning på att ta fram nationella åtgärdsprogram för hotade arter och livsmiljöer (ÅGP). Satsningen, som omfattar drygt 200 program och berör cirka 400 arter, är en del av arbetet för att klara riksdagens miljökvalitetsmål, i första hand Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Kontaktuppgifter

Länsstyrelsen i Blekinge
371 86 Karlskrona
Telefon 010-22 40 000
www.lansstyrelsen.se/blekinge

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Vatten där större vattensalamander har hittats i Blekinge.

Biologi och ekologi

Den större vattensalamandern är beroende av fuktiga men ändå varma miljöer. Större delen av året tillbringar arten på land, ofta i fuktig lövdominerad skog där den gömmer sig under murken död ved, under stenar och i blockig terräng. Där letar den också efter föda som består av daggmaskar, sniglar och insekter. Salamandrarna är bara aktiva på natten eller varma, regniga dagar. Under vintern ligger de i dvala i samma typ av miljöer som de lever i på land.

Lekvattnen är oftast dammar eller kärr som ligger i betesmark eller annan öppen mark, men de leker också i vattenfyllda grus- och sandtag, kalkbrott, skogskärr och diken. På grund av larvernans långa utvecklingstid får vattnet inte vara så grunt att det torkar ut under sommaren. Vattnet får heller inte innehålla fisk eller kräftor.

Större vattensalamander på land.

Under leken uppvisar den större vattensalamandern ett parningsspel. Hanarns upprättar uppvisningsarenor i vegetationen på grunt vatten där de visar upp sig för varandra och för honorna. Honorna väljer bland hanarna utifrån deras spelaktivitet och utseende och låter sedan para sig.

Äggen befruktas i honans kropp och hon fäster dem ett och ett i bladveck på undervattensväxter. Larverna har till skillnad från grod- och paddlarver yttre gälar på sidorna av huvudet som påminner om fjäderplymer. Efter ca 4 månader i vatten genomgår larverna en

förvandling till vuxna individer och kryper upp på land. Där tillbringar de 3-5 år innan de blir köns mogna och återvänder till lekvattnen för att para sig.

Lekvattnen i betesmark.

Hot mot större vattensalamander

Det största hotet mot arten är, liksom mot andra groddjur i Sverige, förlusten av deras livsmiljöer. Många öppna marker har planterats med gran eller blivit åkermark, vilket har gjort att miljöer där salamandrarna tillbringar tiden på land försvunnit. Många lekvatten har också förstörts genom övergödning, inplantering av fisk och kräftor, igenväxning och utdikning.

Fridlysning och skydd

Den större vattensalamandern är, liksom alla andra groddjur i Sverige, fridlyst enligt Artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att skada, döda och fånga vilt levande exemplar. Det är också förbjudet att skada artens ägg eller larver, eller ta bort dem från vattnet, samt att skada eller förstöra artens livsmiljöer.

Den större vattensalamandern är också upptagen i EU:s Habitatdirektivs bilaga 2 och 4, vilket innebär att alla länder inom EU är förbundna att bevara inte bara arten utan också dess livsmiljöer.

Vad kan du göra?

För att gynna groddjur, inklusiv större vattensalamander, gäller det att vara rädd om både de tillfälliga och de permanenta vattensamlingarna i landskapet. Att återskapa våtmarker och småvatten är positivt för många växter och djur. Var extra uppmärksam när du kör bil fuktiga nätter. Då uppehåller sig groddjur gärna på vägarna.

Vill du veta mer om större vattensalamander eller få information om hur du kan gynna groddjur?

Kontakta Länsstyrelsen i Blekinge län